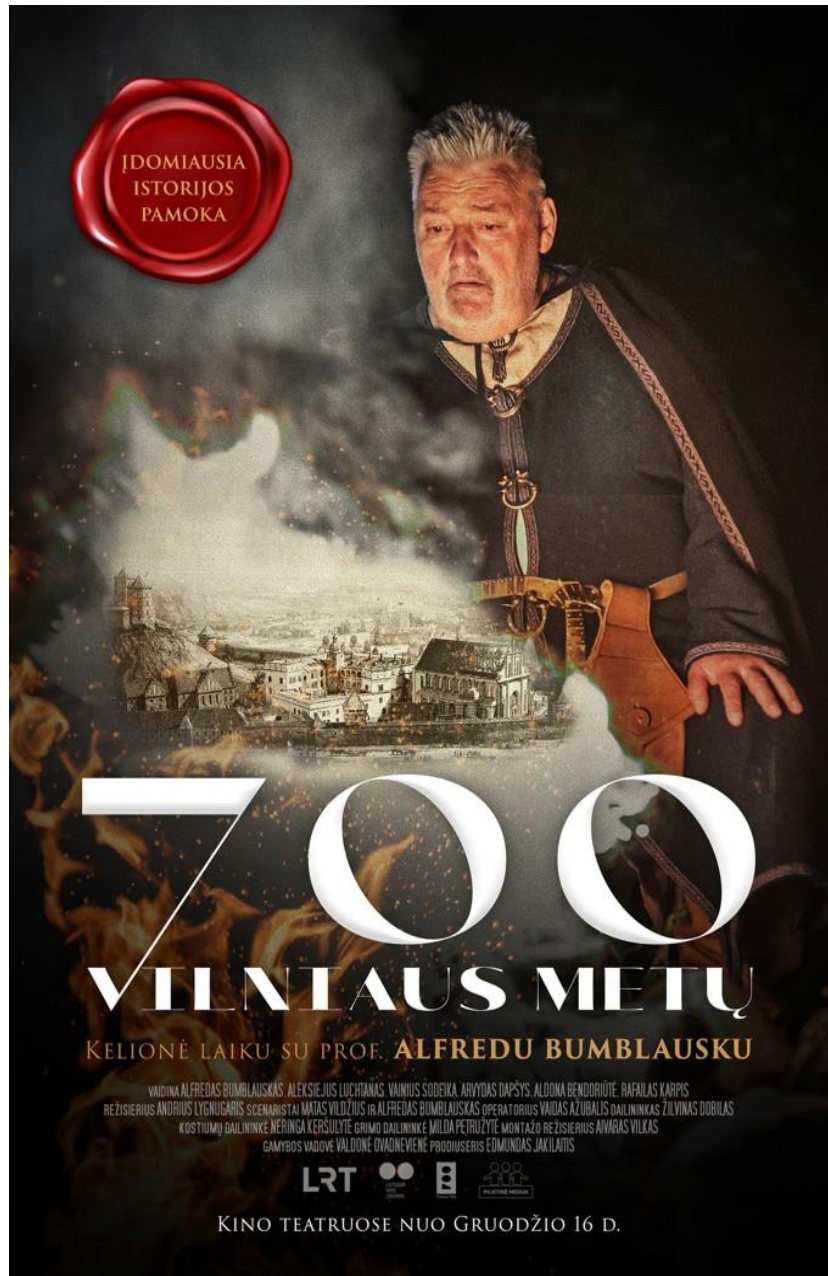

Trys nauji Gedimino laiškai 😊

Paskaitos tezės
Alfредas Bumblauskas

IDOMIAUSIA
ISTORIJS
PAMOKA

700 VIIINTAUS METŲ

KELIONĖ LAIKU SU PROF. **ALFREDU BUMBLAUSKU**

VAIDINA ALFREDAS BUMBLAUSKAS, ALEKSIS JUS LUCHTANAS, VAINIUS SODEIKA, ARYDAS DAPŠYS, ALDONA BENDRIŪTĖ, RAFAILAS KARPIS
REŽISIERIUS ANDRIUS LYGNUGARIS SCENARISTAI MATAŠ VILČIUS IR ALFREDAS BUMBLAUSKAS OPERATORIUS VADIAS AŽUBALIS DAILININKAS ZILVINAS DOBILAS
KOSTIUMŲ DAILININKĖ NERINGA KEKŠULYTĖ GRIMO DAILININKĖ MILDĖ PETRŪŽYTĖ MONTAŽO REŽISIERIUS ANARAS VILKAS
GAMYBOS VADOVĖ VALDONĖ OVAGNEVIENĖ PRODUISERIS EDMUNDAS JAKILAITIS

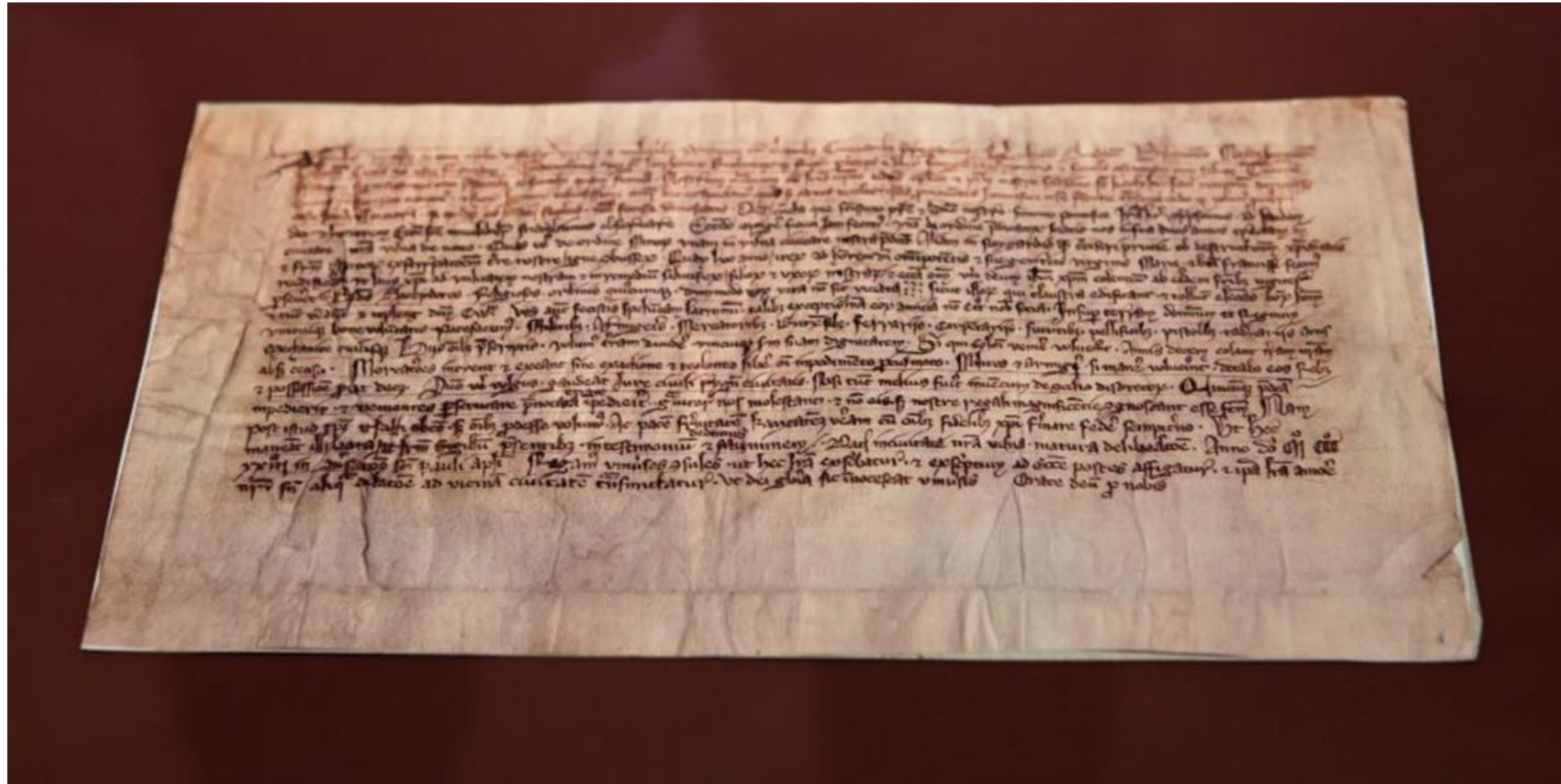
KINO TEATRUOSE NUO GRUODŽIO 16 D.

Atradėjo preambulė

Žinome 7 Gedimino laiškus iš 1323–1325 m.

Antrasis Gedimino laiškas (1323 sausio 25 d.) Liubeko, Štralzundo, Bremeno, Magdeburgo, Kelno miestiečiams
(nuorašas saugomas Rygoje)

3-4-5 laiškų (1323 m. gegužės 25 d.) nuorašas, padarytas Liubeke (1323 liepos 18 d.), saugomas Berlyne

- Trečias laiškas – Saksonijos dominikonams
- Ketvirtas – Saksonijos miestams
- Penktas – Saksonijos pranciškonams

„Gediminas“ – Petro Repšio medalis

Pagal Gedimino antspaudo aprašymą 1323 liepos 18 d. Jono iš Brėmeno Liubeke darytame Gedimino trijų laiškų nuoraše (saugomas Berlyne) po trečiuoju laišku:

„Štai ant laiško yra uždėtas toks apskritas vaškinis antspaudas, turintis iš viso dvylika kampų ir viduryje apskritimo plaukuoto vyro, sėdinčio soste, laikančio dešinėje rankoje karūną, kairėje - skeptrą, atvaizdą ; o aplink jį – keturiasdešimt viena raidė ir kryžius yra išraižyta: Gedimino, Dievo malone lietuvių ir rusų karaliaus, antspaudas.“

„S[igilum] Dei Gracia Gedeminni Lethwinor[um] et Rutkenor[um] Reg[is]“

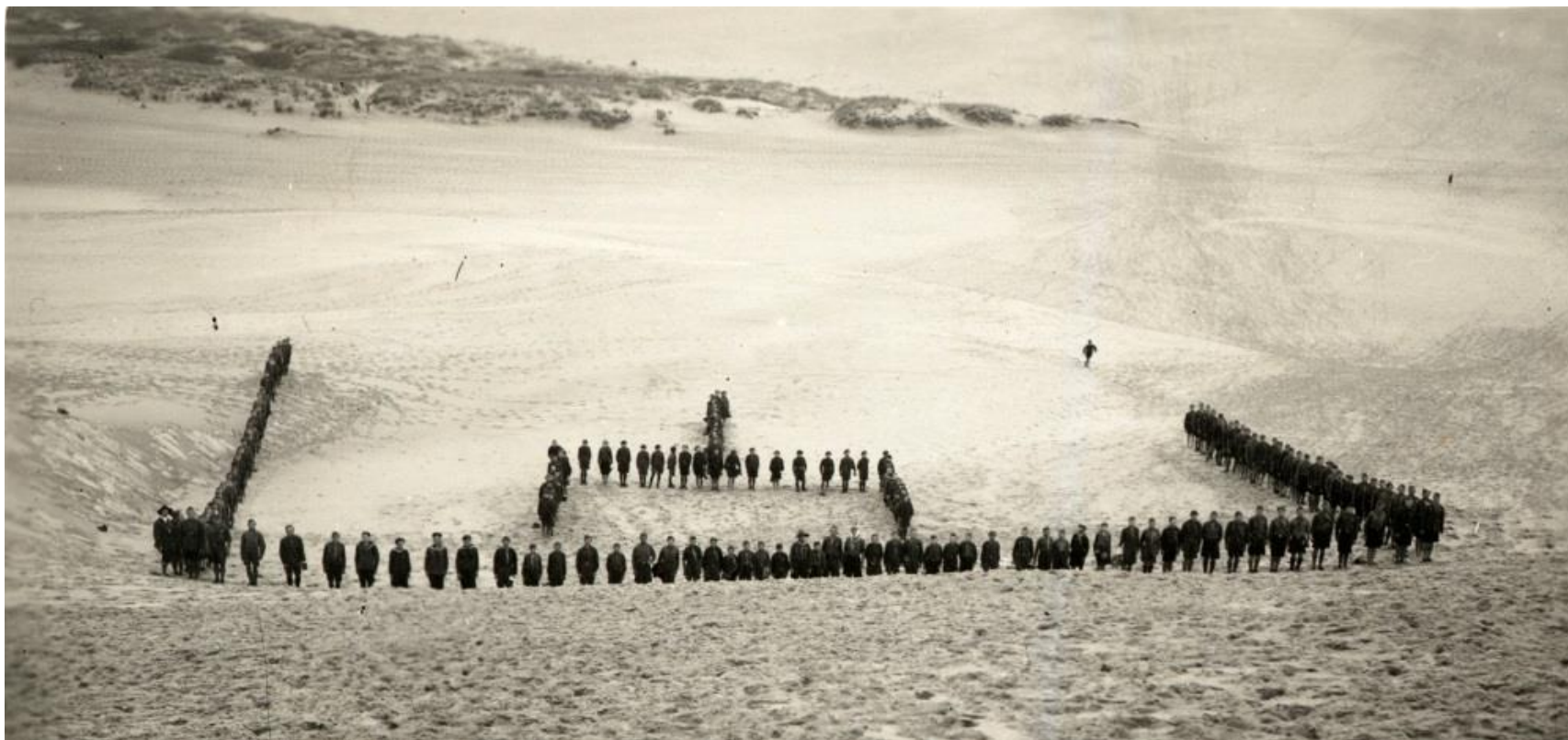

- Iš laiškų šiandien pacituosime tik Gedimino kreipinį – žinią apie būsimą krikštą siunčiąs „tiek esantiems ir nesantiems, tiek būsimiesiems“ – „tam presentibus, absentibus quam futuris“.
- **Taigi viskas ir mums...**

GEDIMINVS MAGNVS LITHVANIÆ
 DVX, VITENIS FILIVS, RELICTIS 7.
 FILIIS PRÆCIPVARVM LITHANIÆ
 FAMILIARVM, ET SERENISSIMÆ
 JAGIELLONICÆ, AVTHORIBVS.
 VIXIT ANNO 1328.

Gediminaičių stulpai Lietuvos skautų sąskrydyje Nida, 1933 m. rugpjūtis - LCVA

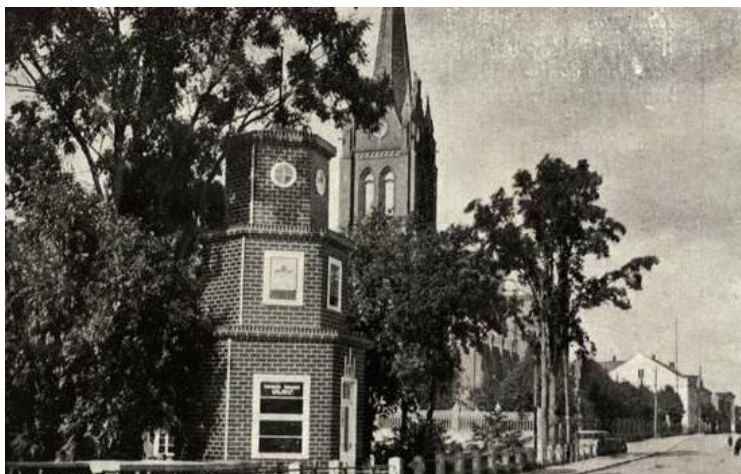
Bet iki šiol nežinome, kur jis juos parašė. Juk tikrai ne Gedimino pily, kurios dar nebuvo, o pastatė tik Vytautas. Tiesa, Gedimino pilis statėme visoje Lietuvoje prie Smetonos, statome ir šiandien.

Dusetų pradžios mokyklos I ir IV skyrių mokiniai su mokytoju A. Pranckūnu. Zarasų rajonas, 1933–1934 m - LCVA

Išsvajotoji Gedimino pilis

Vilniaus pilies bokštas
Palangoje - Vilniui vaduoti
sajungos skyriaus spaudos
kioskas

Lyduokliai

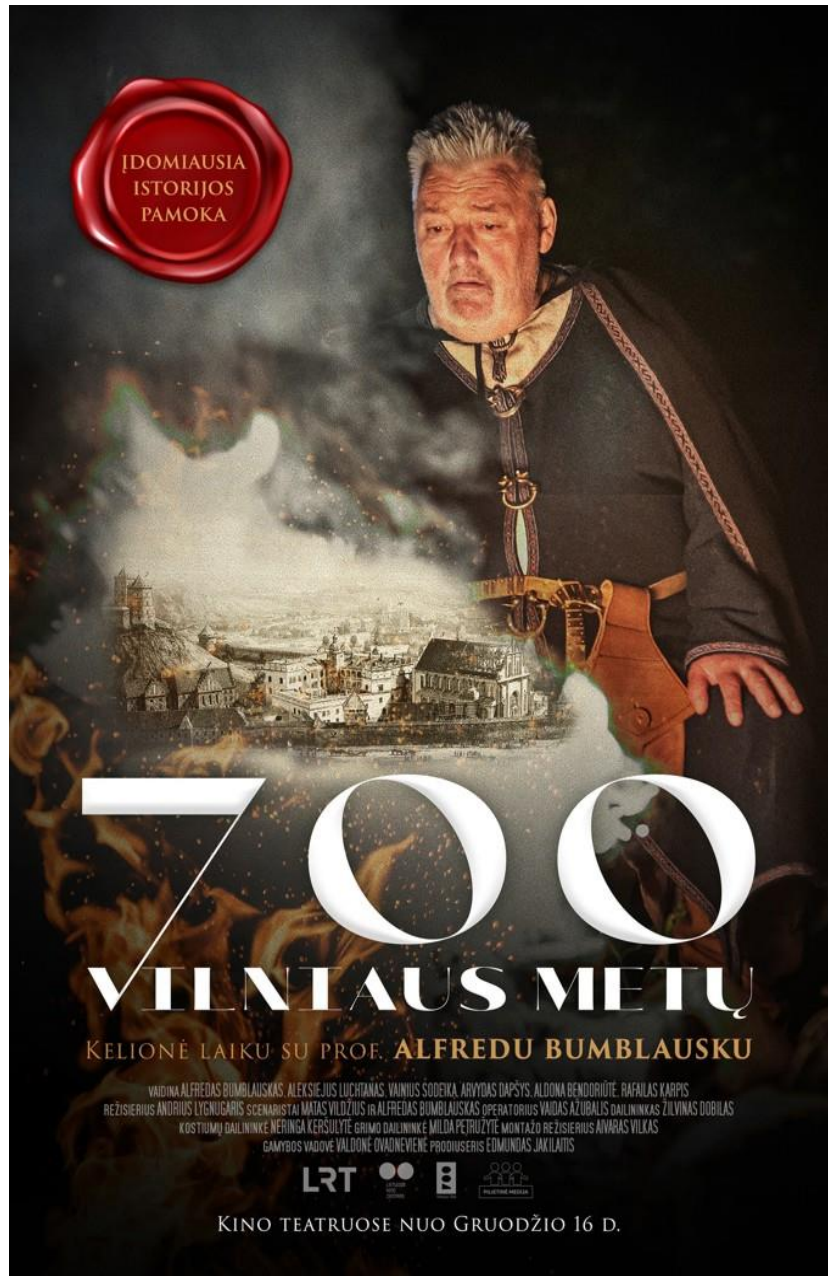

Liškiavos Gedimino bokštas

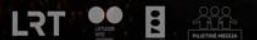
IDOMIAUSIA
ISTORIJS
PAMOKA

700 VIIINTAUS METŲ

KELIONĖ LAIKU SU PROF. ALFREDU BUMBLAUSKU

VAIDINA ALFREDAS BUMBLAUSKAS, ALEKSIEJUS LUCHTANAS, VAINIUS SODEIKA, ARYDAS DAPŠYS, ALDONA BENDRIŪTĖ, RAFAILAS KARPIS
REŽISIERIUS ANDRIUS LYGIŪGARIS SCENARISTAI MATAS VILČIUS IR ALFREDAS BUMBLAUSKAS OPERATORIUS VADIAS AŽUBALIS DAILININKAS ZILVINAS DOBILAS
KOSTIUMŲ DAILININKĖ NERINGA KEČIŪLYTĖ GRIMO DAILININKĖ MILDĖ PETRŪŽYTĖ MONTAŽO REŽISIERIUS ANARAS VILKAS
GAMYBOS VADOVĖ VALDONĖ OVAGNEVIČĖ PRODUISERIS EDMUNDAS JAKILAITIS

KINO TEATRUOSE NUO GRUODŽIO 16 D.

Tokioje pilyje rasti **trys nauji Gedimino laiškai**, datuojami 2024 m.

Juos visus perrašinėtojas 2024-01-25 pavadino „**Lupus ferreus ex somnio Gedimini – pro urbi et orbi**“

1. Vilna – inter apes et ricinos (Vilnius – tarp bičių ir erkių),
2. Lituania – inter auxilium et invidiam (Lietuva – tarp talkos ir pavydo)
3. Vilna – in ore Etnae vulcano (Vilnius – ant Etnos kraterio krašto):
littera ad capitalia mundi Berolini, Lutetia Parisiorum, Londinium, Vashingtonia usque Romam
(laiškas pasaulio sostinėms Berlynui, Paryžiui, Londonui, Vašingtonui iki Romos)

Pirmame laiške „Vilna – inter apes et ricinos (Vilnius – tarp bičių ir erkių)“

Gediminas prisimena, kad jau 1323 m. gegužės 25 d. laiške minėjęs bičių vašką.

- Pirmiau geležis pavirs vašku, o vanduo į plieną pasikeis, negu savo duotą žodį atšauksime.
- Quam prius ferrum in ceram transit et aqua in calibem commutatur, quam verbum a nobis progressum retrahamus.

Taip jis sukūrė santvarką, kurios niekaip kitaip nepavadinsi kaip bičių santvarka. Jos pradininkas esąs Vaidevutis, jos dievai esą Austėja ir Bubilas, Ganda ir Pizius.

Bičių santvarka yra tiek tobula, kad visi žmonės yra bičiuliai, visi vienas kitam talkina ir visi yra bandžiuliai, bendraduoniai arba cumpanionai.

Be bičiulystės ir bandžiulystės nepaaiškinsi didžiųjų pratybų stumbro medžioklėse, mįslingųjų naktinių pratybų su kirviais arba Velnio turgelių, o be viso to nepaaiškinsi didžiųjų lietuvių žygių nuo jūrų iki jūrų.

Taip be bičiulystės ir talkos nepaaiškinsi Žalgirio ir Oršos, Ulos, Salaspilio ir Chotyno, sukilimų ir Nepriklausomybės kovų, Emilijos Platerytės ir Loretos Asanavičiūtės.

Taigi Lietuva yra tikra medaus šalis, kurią galima pavadinti vietoj Lithuania - LITUHONIA (angl. honey – medus)

Talkos ir bičiulystės santvarką griovė ar net sugriovė trys erkių antplūdžiai.

Pirmas – Suvorovo 1792-ųjų vasarą, pasibaigęs senosios Lietuvos ir Lenkijos valstybės sunaikinimu.

Trečias – 1940 m. vasarą su tankais Vilniuje ir Kaune.

Raudonosios armijos erkių kolonos turėjo žygiuoti link Berlyno 1941 m. vasarą, ką liudija kerzinių batų kalnai, palikti pasienio geležinkelio stotyse 1941 m. birželį

Antrą Sovietų Rusijos erkių antplūdį pavyko atmušti – Lietuva atsilaikė 1919 m., o 1920-ųjų vasarą antplūdį sustabdė Juzefas Pilsudskis prie Vyslos.

Antras laiškas: Lituania – inter auxilium et invidiam (Lietuva – tarp talkos ir pavydo)

- Ne kartą esame girdėję, kad Lietuvos nacionalinis paukštis vieniems yra gandras, kitiems sakalas arba vanagas, bet vis dažniau girdisi, kad Lietuvos nacionalinis paukštis yra ... erkė. Iš tikro kaip galima paaiškinti tokį lietuvių charakterį bruožą, kai pykstama ant to, kurio geru naudojama. Pykstama ant Europos, kada visi žino Lietuvos pakilimą iki miestelių su europinėm injekcijom. Ar tai – ne erkiška? Ar ne erkiška yra išplitęs pavydas ir dviveidystė, ką Ričardas Gavelis laikė „homo lituanicus“ kaip „homo sovieticus“ atmainos bruožu? Anot šio rašytojo tai dvigubą gyvenimą gyvenantis žmogus, netinkintis santvarka, bet ir susitaikęs su ja, ir miegantis kol kas nors pasikeis. Žymusis amerikiečių psichologas Stanley Milgramas atliko garsųjį eksperimentą, nustatęs, kad 80 proc. žmonių iš anksto paklūsta įsakančiojo valiai.

Ar yra kokia nors išeitis iš erkinės dviveidystės?

- Gal išeitis yra ją pakelti į aukščiausią meno lygį ir taip paaiškinti lietuviškojo teatro didybę: nuo Juozo Miltinio iki Eimunto Nekrošiaus, Rimo Tumino ir Oskaro Koršunovo, su aktorystės meistrais Banioniu, Adomaičiu ir Budraičiu, su Babkausku, Paukšte ir Šurna ar su holivudinio žavesio damom - Eugenija Pleškyte, Rūta Staliliūnaite, Vaiva Mainelyte?

Signatarai eina fotografuotis” – grįžimas į sceną po 100 metų (2018)

Perfomanso autoriai Lietuvos nacionalinio muziejaus vyriausias dailininkas Eimantas Ludavičius ir šokėja bei choreografė Jūratė Širvytė-Rukštelė. Režisierius Adrianas Schvarzsteinas.

Trečias laiškas: Vilna – in ore crateris (Vilnius – ant kraterio krašto).

Littera ad capitalia mundi Berolini, Lutetia Parisiorum, Londinium, Washingtonia usque Romam
(laiškas pasaulio sostinėms Berlynui, Paryžiui, Londonui, Vašingtonui iki Romos)

- Vilnius septynis šimtus metų pragyveno ant kraterio krašto, tačiau geležinis vilkas visą laiką savo šauksmu siekė prisišaukti Romos vilkę, orientavosi ne į gotų, hunų ar maskvėnų erkes, o į Romos Palemoną ir Michalono Lietuvos lotyniškąsias tradicijas, Gediminas pasišaukė Polocko ir Rygos meistrus bei vokiečių didmeistrius, rusėnų ir vokiečių priemiesčiai tapo Vilniaus pradžių pradžia, o Jonas Kristupas Glaubicas sukūrė Vilniaus vaizdinį, kuris nustebino Danijos karalienę jau 1992 m. ne maskvietiškų cerkvių svogūnais, o barokiniais bokštais, o Česlovui Milošui ir Tomui Venclovai pradėti kalbėti apie Vilnių kaip „dvasinio gyvenimo formą“. Aiškiai remiamasi Tomo Mano idėja apie jo gimtąjį Liubeką (ar prisimename, kur nukopijuoti 1323 m. Gedimino laišakai?!) ir cituojamas Mikalojus Vorobjovas iš 1940-ųjų:
- „Paslaptinai romantiškas ir kraupus yra šis miestas, ir jo išviršiniame tapybiškame žavesyje glūdi neišaiškinami mįslingi slėpiniai. Jame tarytum pasineriame į kažkokią legendą ar sapną, kur visa alsuoja praeitimi, bet ne muziejine, o paslaptinai gyva. Taip, tai miestas, turįs istorinę atmintį ir gyvenąs ne vien plokščiu šios dienos gyvenimu; tai miestas, kur laikas yra daugialypis ir daugiamatis, nes praeitis čia yra įaugusi į dabartį.“

- „<...> atsimenu kiekvieną Vilniaus skersgatvį; galėčiau pereiti per tą miestą nesidairydamas į šalis, mąstydamas apie kažką savo, bet surasčiau ten viską. Beje, kartais tai darau per sapną. Tačiau miestas negrižtamai nuo manęs traukiasi: žinau, kad jis keičiasi, bet tuose pasikeitimuose jau nedalyvauju. Pradedu jį matyti paprastesniu, bendresniu ir gal istoriškesniu pavidalu. Nejuntu nostalgijos.“
- (Venclova Tomas, Vilnius kaip dvasinio gyvenimo forma, 1978)

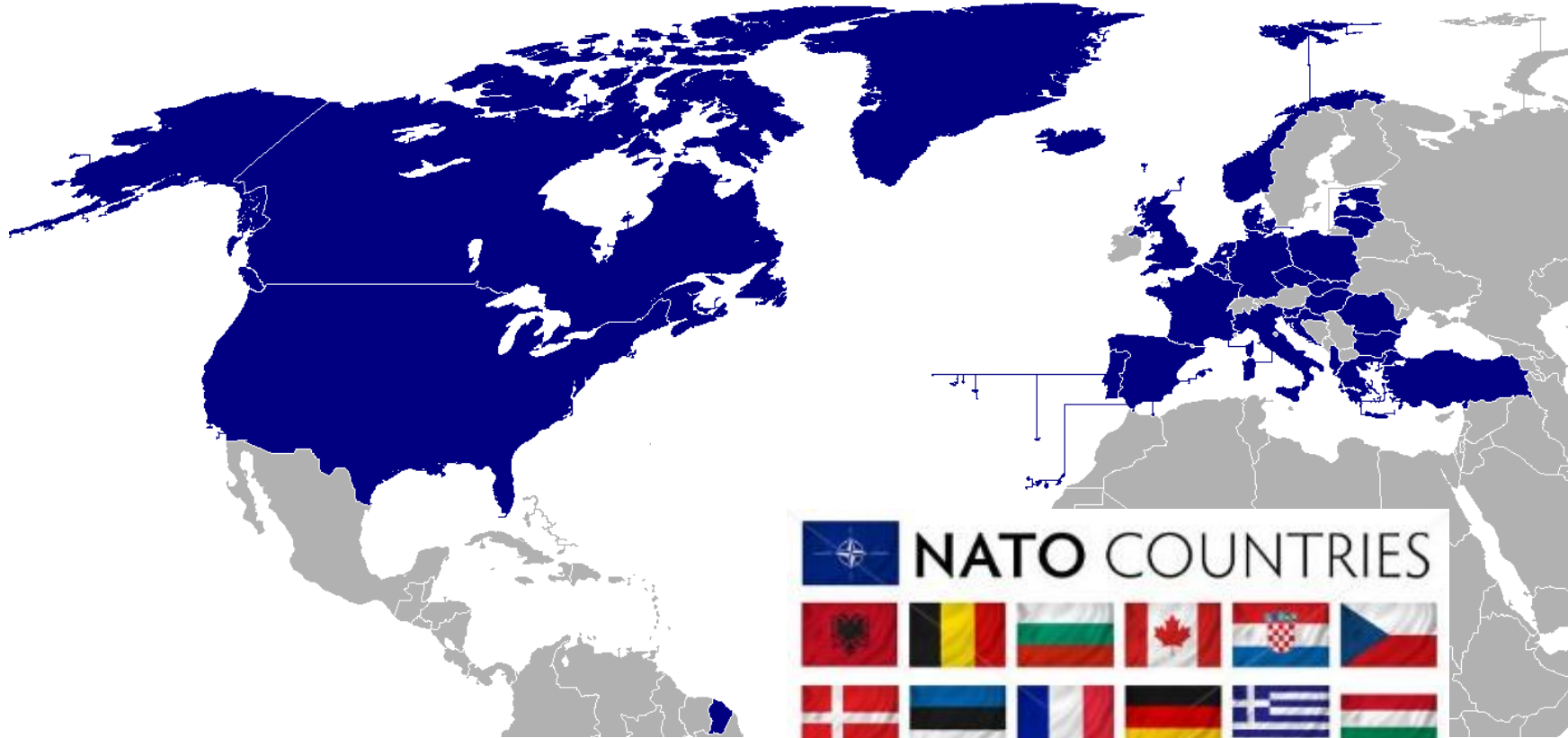
Per pastarąjį trisdešimt metų Lietuva nugyveno turtingiausią, saugiausią ir sėkmingiausią istorijos tarpsnį savo istorijoje.

- Turime trisdešimt NATO ir ES draugų,
- Rūtos Meilutytės Trispalvė pakilo virš JAV ir Rusijos trispalvių,
- o „Tesoneto“ vyrai Tomas Okmanas ir Eimantas Sabaliauskas uždirbo pirmąjį milijardą.

2013-07-30 Barcelona

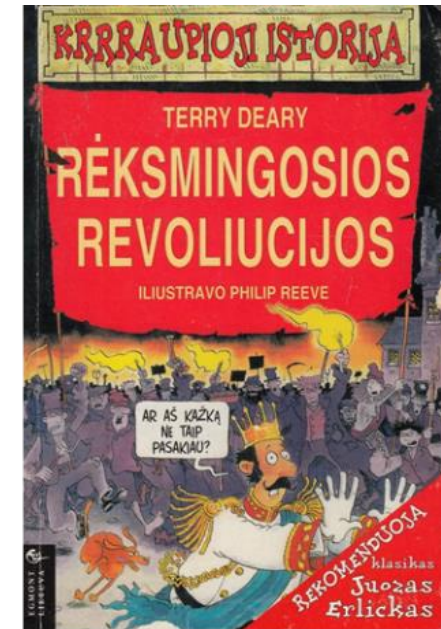
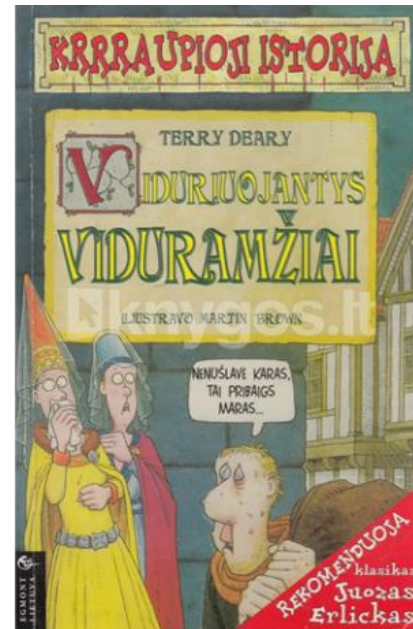
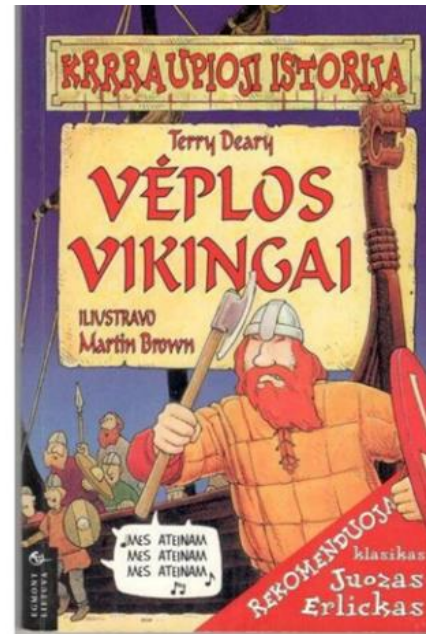
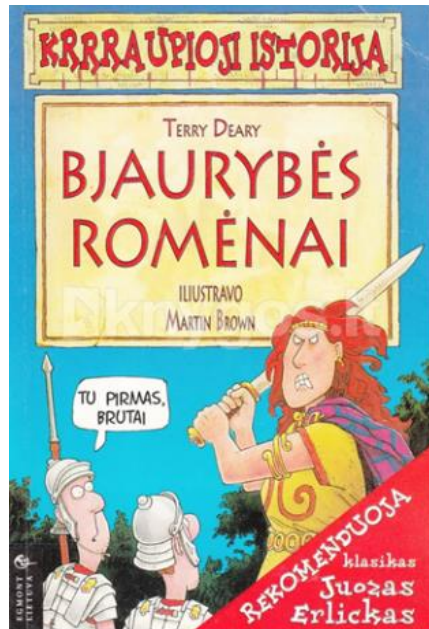
Ir dar viena revolucija – 2004-ieji

NATO ir Lietuva

Ką šiandien kviestų Gediminas? XIV a. mums rūpėjo meistrai, o šiandien turi rūpėti švietimas, kurio reformų reformoms nei pradžios nei pabaigos nematyti.

- Kur Antoine de Saint-Exupéry „Mažajo princo“ idėjos?
- Kur Jean Piaget su pedagogikos filosofija ir „Vaiko pasaulėvoka“?
- Kur Terry Deary su „Krrraupiaja istorija“?

Būkime drąsūs!

- Timothy Snyderis naujausiame veikalė „Apie tironiją“ savo svarstymus pradeda nuo Milgramo su siūlymu „Nepaklusti iš anksto“, nepaklusnumo pavyzdžiu laikyti Winstoną Churchilį, o baigia idėja apie drąsą keisti „amžinybės politiką“, palikusia jaunimą su kreiva nacionalistine ir populistine istorijos versija, o taip pat keisti „ neišvengiamybės politiką“, jaunimą apskritai palikusia be istorijos.

Timothy Snyder
Apie tironiją

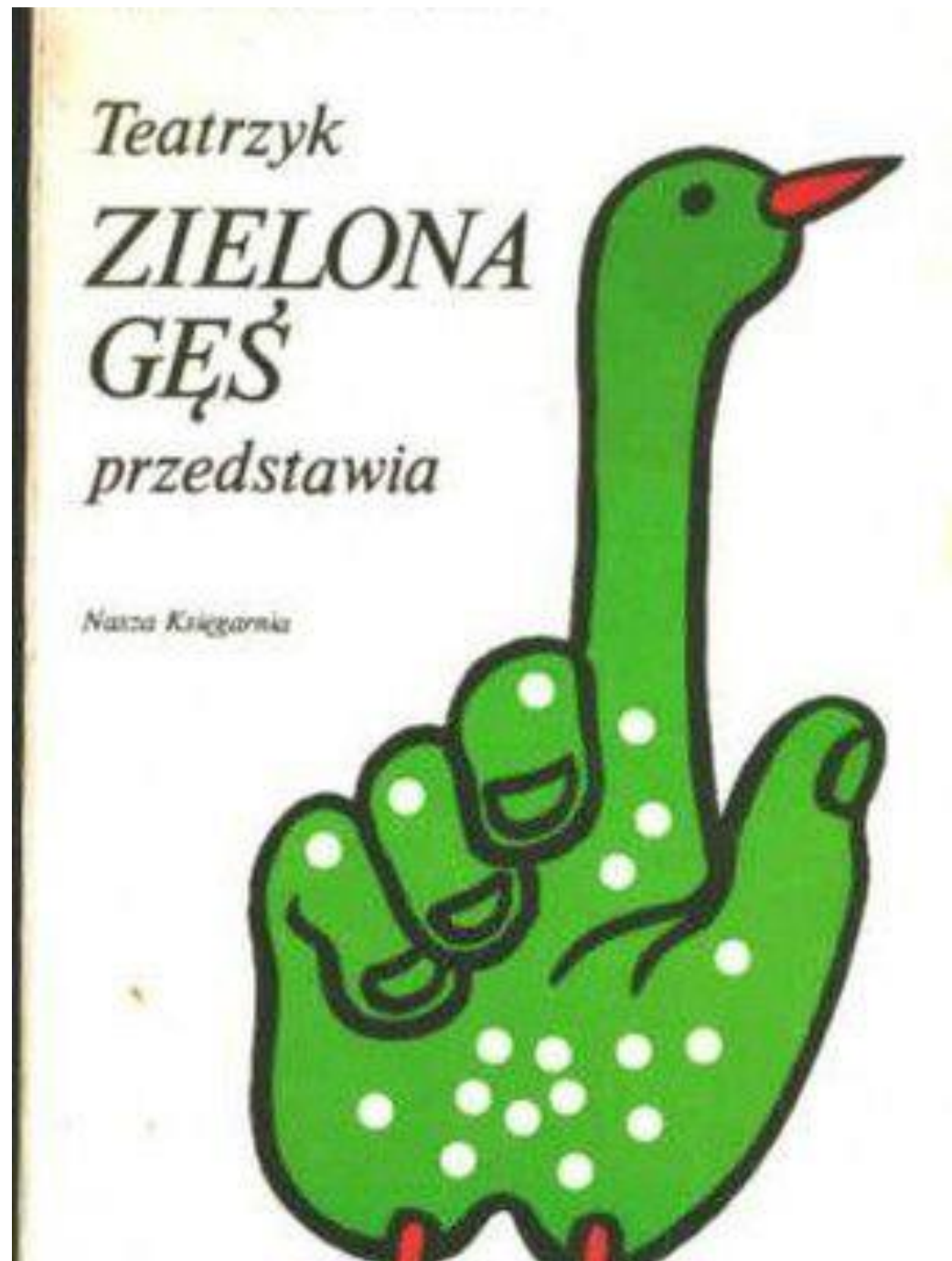
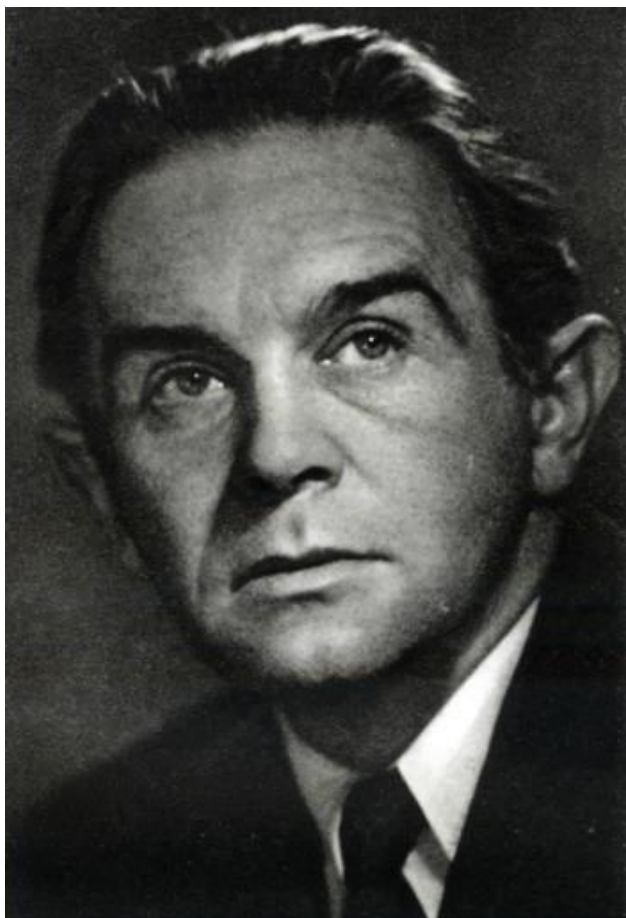
- Nepaklusti iš anksto,
- Nepaklusti kaip Churchillis
- Drąsiai tyrinėti
- Susikauti su
 - Amžinybės politika, nacionalizmo ir populizmo keistenybėmis
 - Neišvengiamybės politika, palikusia jaunimą be istorinės sąmonės

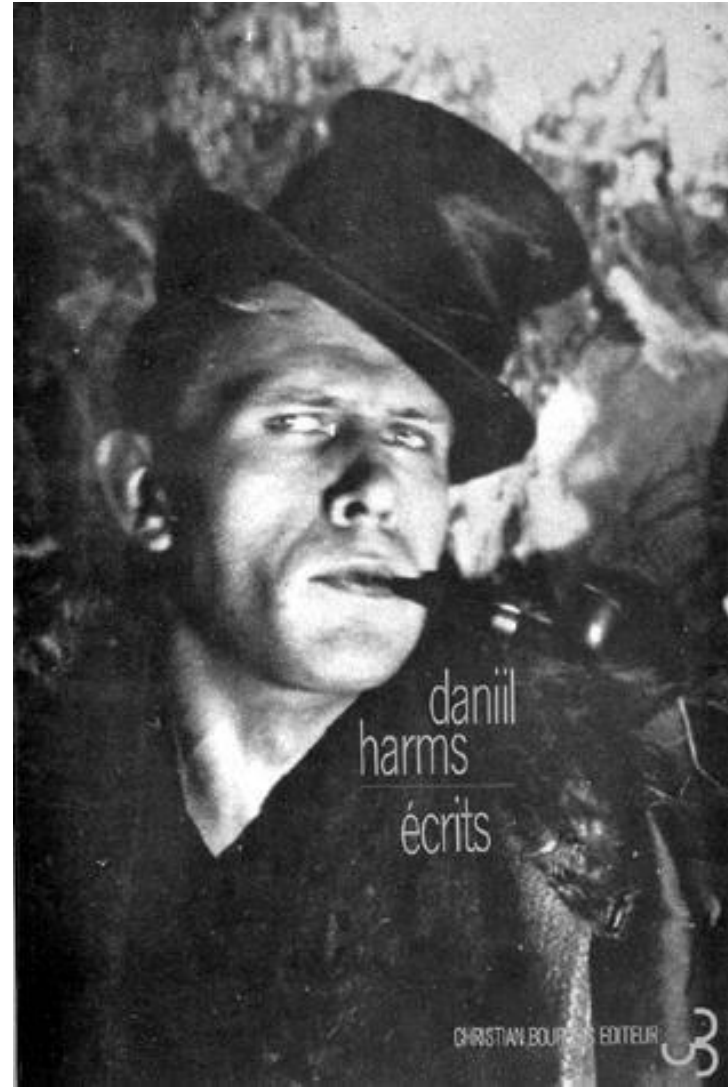
O gal Alfredo Jarry arba Ūbo miestas?

- O kartu Daniilo Charmso ar Konstanty Ildefonso Galczynskio miestas?

Konstanty Ildelfons
Galczynski

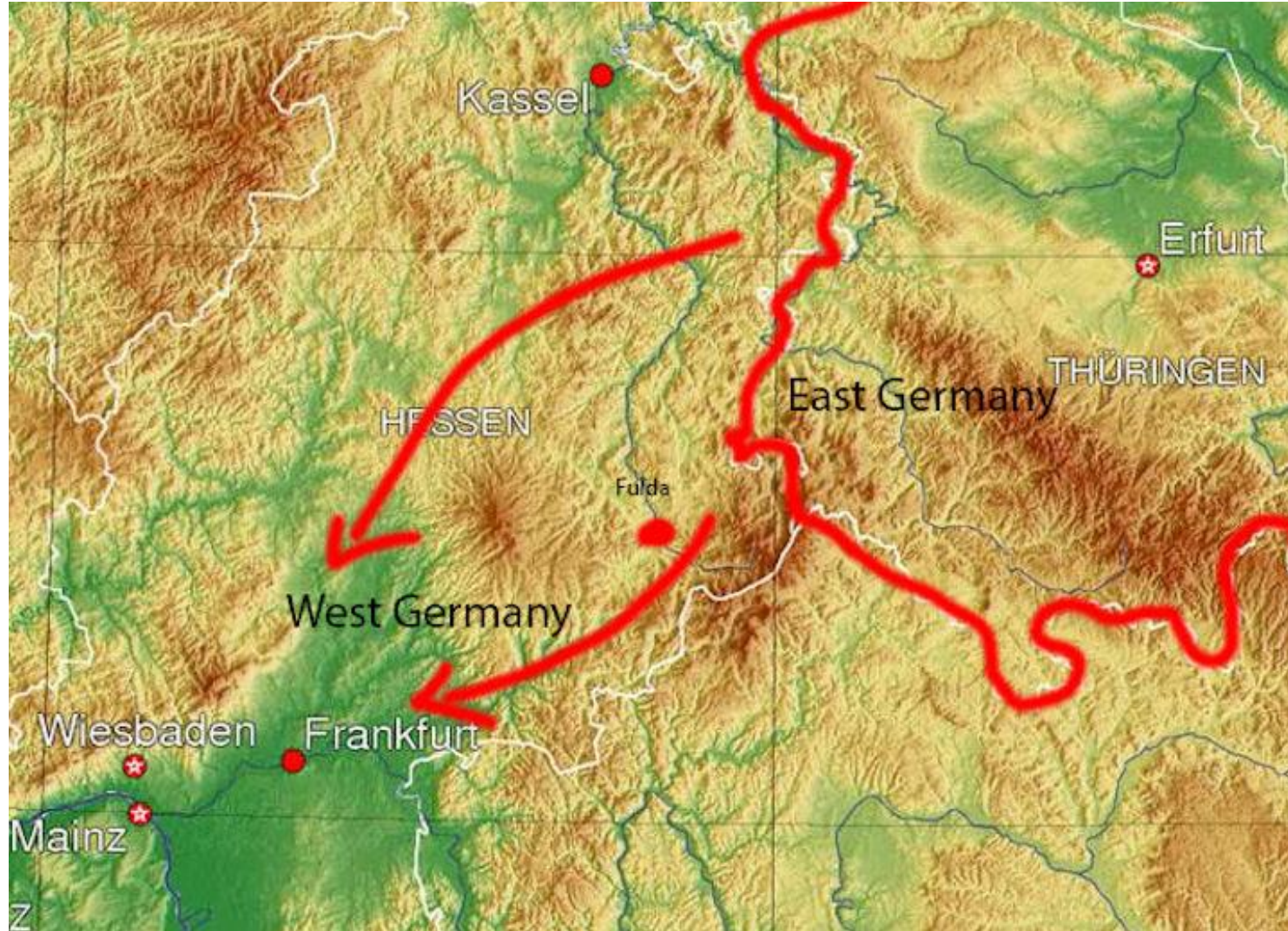

Vakaryų Berlyno ir Fuldos koridoriaus paralelės?

Vilnius

Žemėlapis iš Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros tinklapio (http://www.vsaa.lt/vaizdai/foto_html/panorama01.jpg)